

Právnická fakulta Univerzity Karlovy v Praze

P O S U D E K

oponenta diplomové práce

Jméno a příjmení studenta: Martin Samek

Název práce: Občanské právo v digitální realitě

Jméno a příjmení školitele: doc. JUDr. PhDr. David Elischer, Ph.D.

Práce vyhodnocena IS jako originální (tj. shoda <5%)

1. Formulace cílů, metodika zpracování práce a aktuálnost tématu:

Autor zvolil nejen globálně aktuální téma, ale především téma náročné (s nutně teoretickými a právně-filosofickými přesahy), a to i ve smyslu jeho odborné „uchopitelnosti“ (tj. koncepce), pojmového utřídění a širokého záběru. Jde tak stále o téma, které vzbuzuje zvýšenou pozornost odborné veřejnosti, jak na mezinárodní, tak unijní úrovni (viz probíhající, namnoze protichůdné, diskuse v kontextu přijímání směrnice 2019/790 o autorském právu a jednotném digitálním trhu), zejména různé názory publikované v dosavadní komentářové literatuře k právu duševního vlastnictví. Autor v úvodu své práce jasně vymezuje její cíle a klade si otázky, na které se snaží svou prací nalézt odpověď. Výzkumnými otázkami jsou:

1. Jak technologie virtuální a rozšířené reality mohou zásadním způsobem ovlivnit chápání základních institutů občanského práva?
2. Je potřeba některé instituty občanského práva vykládat jinak?
3. Bude nutné učinit některé legislativní kroky?
4. Jaké má občanské právo v digitální realitě být?

Na první tři ambiciózní otázky se dostává čtenáři četbou zajímavého, poutavého a jistě čtivého opusu autorova odpověď, která je – mám za to – výsledkem spíše esejistického zamyšlení nad vybranými instituty civilního práva, než výslednicí komplexní a důkladné, strukturální analýzy zkoumaných institutů (vlastnické právo, věcná práva, osobnostní právo atp.) se všemi potřebnými doktrinárními souvislostmi. Patrné je to kupř. při výkladech o věcných právech, kde stranou podrobné analýzy zůstávají mnohé teoretické charakteristiky (publicita, absolutní relevance, numerus clausus, státnost, přímota a výlučnost, persistence, elasticita atp.), případně se jich autor jen letmo dotýká. Na otázku čtvrtou se však namísto určité vize autora podepřené zřetelnými argumenty dostává dychtivému čtenáři jen velmi vágní konstatování v závěru o tom, že občanské právo by mělo být ucelené a poskytnout základní rámec pro digitální realitu. Co je tím míněno konkrétněji si autor ponechává pro sebe. Vlastní metody práce a přístupu jsou v úvodu nicméně zřetelně naznačeny; z práce samotné je patrné, že autor volí analyticko-komparativní přístup, který kombinuje s empirickou metodou a deskripcí a evaluací judikatury, aby nakonec dospěl k syntetizujícímu poznatku, jenž je jeho autorským (originálním a zajímavým) závěrem. V tomto ohledu autor projevil znalost aktuální judikatury, kterou analyzuje, vyhodnocuje a její závěry patřičně komentuje; prokázal nicméně i obdivuhodný nadhled nad zákonným textem a porozumění přiznaným i skrytým souvislostem virtuální, rozšířené i smíšené reality. Je třeba kromě jiného ocenit, že účinky jednání člověka v digitální realitě promítá i do dalších oblastí soukromého (omezeně i veřejného) práva a zkoumá i jejich eventuální interferenci s dalšími instituty výslovně v OZ 2012 upravenými. Přitom vždy naznačuje i širší souvislosti a celkovou úlohu (smysl i nesmysl) případné regulace ve futuristické, avšak stěžejně v aktuální perspektivě. Pozornost věnoval také otázce geolokační svobody a svobody panoramatu v rozšířené realitě.

2. Logická struktura a členění diplomové práce:

Text (171 tis. znaků včetně úvodu a závěru) je celkově přehledně a jasně členěn, jeho struktura je logická, jednotlivé výklady na sebe souvisle navazují. I další vnitřní členění odpovídá klasickým

doktrinálním přístupům, zejména je respektováno předepsané členění pro odborný text, tj. úvod do problematiky, shrnutí dosavadního stavu poznání a odborné diskuse nad problémem, stručný rozbor judikatury a další teoretická východiska, nakonec závěr a úvahy de lege ferenda. Vlastní práce je rozdělena do 3 věcných kapitol, kdy první kapitola přibližuje definiční znaky a základní charakteristiku technologie (virtuální a rozšířená realita) z hlediska funkcí včetně naznačení socioekonomických souvislostí. Druhá kapitola je pak věnována analýze právně relevantních aspektů (právní jednání, věc v právním smyslu, vlastnictví atp.). Třetí část se zabývá regulací vztahů v digitální realitě.

3. Rozsah a úroveň použitých zdrojů a práce s nimi, bibliografické citace, poznámkový aparát:

Při zpracování tématu byl použitý dostatečný počet bibliografických pramenů (českých i cizojazyčných), které autor správně uvádí a na konkrétních místech vždy cituje v souladu s citační normou. Poznámkový aparát jeví se adekvátní. Výběr literatury a pramenná základna je reprezentativní a zahrnuje relevantní tituly naší i zahraniční nauky. Lze ocenit, že autor konfrontuje základní názory české doktríny a její odlišná stanoviska dokáže zasadit do širšího kontextu a opatřit i vlastním hodnocením a závěrem.

4. Jazyková, stylistická úroveň a formální úprava diplomové práce

Jazyková i stylistická úroveň práce je na dobré úrovni. V práci jsem neshledal žádných podstatných gramatických chyb ani stylistických nedostatků. S právní terminologií je pracováno správně. Práci vytykám absenci číslování stránek, což činí jakoukoli referenci ze strany oponenta na vlastní text práce nemožným. Správný tvar přechodníku v maskulinu je „netuše“.

5. Formulace vlastních závěrů (práce s judikaturou, úvahy de lege ferenda)

Práce předkládá řadu zajímavých témat, otázek a názorů. Při ústní obhajobě by se autor mohl blíže vyjádřit zejména k:

- kap. 2.1) jaké konkrétní právní následky vyvolá uzavření virtuálních nájemních smluv na virtuální nemovitost?
- kap. 2.1) co mohou uživatelé žalovat ve skutečném světě z titulu jednání mezi virtuálními avatary?
- je v nějaké míře aplikovatelná úprava hry v OZ coby aleatorního závazku (na hry s digitálním obsahem)?
- splňuje digitální obsah pojem věci v právním smyslu?
- mohu opravdu vlastnit virtuální nemovitost, když nemám ius exclusionis, resp. může mě poskytovatel kdykoli vyřadit ze svého virtuálního světa?
- zásada lex contractus (smluvní ujednání je silou zákona mezi stranami) není dle mého názoru vlastní jen francouzskému občanskému právu.

6. Odborná kvalita zpracování tématu diplomové práce

Práce je po odborné stránce standardní a splňuje požadavky kvalifikační práce tohoto stupně, a to jak rozsahem, tak svou analýzou. Prokazuje autorovo zaujetí tématem a znalosti vybrané hmotněprávní problematiky.

Závěr: Předložená práce prokázala tvůrčí samostatnost a osobní interest při zpracovávání nelehkého tématu, schopnost zorientovat se v zákonné úpravě a nejednoznačné doktríně. Určité kritické poznámky (věcné i metodologické) jsem uvedl výše v posudku. Práci proto doporučuji k ústní obhajobě s předběžným hodnocením **velmi dobře**.

Datum: 29. 7. 2020

Podpis oponenta diplomové práce
doc. JUDr. PhDr. David Elischer, Ph.D.